

médiaelnököket a kormány és az ellenzék a legteljesebb egyetértésben kérte fel. A médiaháború kezdeti oka az volt, hogy az érdekcsoportok nyomást gyakoroljanak a törvény alakulására, azonban hamar kiderült, hogy a háborúskodás inkább akadályozza a törvény elfogadását. 1989-1996 között nem azért volt médiaháború, mert nem hozták meg a médiatörvényt, hanem azért nem volt médiatörvény, mert harc folyt a média pozícióiért.

Karády Viktor¹¹², DSc

Régiók és társadalomszerkezetek a Kárpát-medencében

(Regions and social structures in the Carpathian basin)

Az előadás a Kárpát-medence társadalmának a dualista korra kialakult regionális szerkezetét mutatja be néhány lényegesnek ítélt társadalomtörténelmi mutató segítségével. Egy rövid elméleti felvezetés után, amelyben a természetes és az adminisztratív (politikai) régiók szociológiai tartalmára reflektálok, kétfajta számszerű jelzést tárgyalok. Ezek egyrészt a nagy politikai-statisztikai régiók nyers vagy globális modernizációs szintjét közvetlenül, egymás viszonylatában tükröző jelzőszámok, az iskolázottsági szinteknek, az osztály- és rétegszerkezetnek valamint a népjólétnek illetve életminőségnek az 1900-1913 közötti években eszközölt megfigyelései szerint. Másrészt ennél részletesebben is mutatok be kétváltozós jelzésekkel felekezet-sajátos iskolázottsági megoszlásokat régiók szerint, melyek az előbbieknél is pontosabban tükrözik az Európában egyedülállóan multi-konfesszionális összetételű honi társadalom régiói népességében a múlt század elejére, tehát a nemzetállam és a szabadpiaci gazdasági rendszer kiépülésének első fázisában előállt legmarkánsabb regionális modernizációs szintkülönbségeket.

Keller Tamás¹¹³

Fátum vagy nehéz örökség. Intergenerációs személyiségvonások szerepe a jövedelmek átörökítésében

(The impact of intergenerational personality trait on the transmission of economic status)

Az előadás a hátrányos helyzet generációk közötti átörökítésének egy speciális aspektusával foglalkozik: mennyiben befolyásolja az apa és fiú nemzedékek közötti személyiségbeli hasonlóság az utódok jövedelemmel definiált gazdasági sikerességét. Az előadás során három kérdésre keresem a választ:

- (1) Van-e a családban átörökített személyiségvonásoknak hatásuk a jövedelemre,
- (2) Az intergenerációs hatásoknak mekkora részét teszi ki a személyiség átörökítésén keresztül jelentkező befolyásoló erő, valamint
- (3) Az átörökített szülői hatások mennyire tartósan befolyásolják az utódok keresetét. Az elemzéshez a Tárki által készített Magyar Háztartás Panel, illetve a Háztartások Életpálya Vizsgálata adatait használom fel. Az adatok lehetővé teszik egy olyan optimizmus-pesszimizmust mérő skála használatát, amely az egyéni problémamegoldó képességre és a jövőbe vetett bizalomra helyezi hangsúlyt, és ezeknek az információknak a figyelembevételével közelíti a megkérdezettek személyiségét. Az előadás során olyan, két regressziós egyenletet tartalmazó, útmodell eredményeit mutatom be, ahol az apa és fiú

¹¹² Central European University

¹¹³ TÁRKI

jövedelme közötti korreláció van felbontva egy direkt, és egy indirekt (a személyiség átadásán keresztül érvényesülő) hatásra. A kapott eredmények felhívják a figyelmet, az örökölt hátrányos helyzet mentalitásban keresendő gyökerére.

Kerülő Judit¹¹⁴, CSc

Egy romatelepen működő iskola bezárásának tapasztalatai

(The experiences of closing a school located in a neighbourhood of Gypsies)

Az európai országokban lefolytatott tanulói teljesítménnyel foglalkozó kutatások egyértelműen bizonyítják, hogy a magyar oktatási rendszer biztosít a legkevésbé egyenlő esélyeket az alacsonyabb iskolai végzettségű, szegényebb családokból származó gyerekeknek. A teljesítmények jobban szóródnak az iskolák között, mint az iskolán belül. Az etnikai szegregáció felerősíti ezt a hatást.

Ma a szakirodalom, az integráció kérdésében lefolytatott kutatásokkal egyértelműen igazolja, hogy a szegregáció növeli az iskolai kudarcokat és megnehezíti a lemaradások csökkentését, akadályozza a valamilyen hátrányban lévők társadalmi beilleszkedését. A megoldás egyszerűnek és kézenfekvőnek tűnik, meg kell szüntetni a szegregációt és az integráció megvalósításában kell gondolkodni. A referátum egy nyíregyházi általános iskola bezárása kapcsán járja körül ezt a problémát.

2007. augusztusától Nyíregyháza Város Önkormányzata egy 1958-tól működő általános iskolát szüntetett meg. Az ok nem a szokványos, demográfiai problémákból adódó gyermeklétszám csökkenése volt, hanem, hogy az idejártó gyerekek közel 100 százaléka roma származású. A szegregáció ebben az esetben összefüggött a lakóterület szegregációjával, hisz a városnak ez a része a hetvenes évek végétől alacsony iskolai végzettségű, társadalmi periférián, igen rossz körülmények között lévő cigány családok által lakott. A telep tudatos városfejlesztési és lakáelosztási döntés eredményeként szegregálódott és vált ennek következményeként homogén összetételűvé az iskola. Az itt élők leszakadása jelentős, már-már véglegesnek tekinthető.

A város önkormányzata a Hátrányos Helyzetű Gyerekek Alapítványa feljelentésére kénytelen volt reagálni, hosszas tartalmi, politikai viták és egyeztetések végén a szegregáció felszámolása érdekében beszüntette az iskolában a tanítást és az ide járó gyerekeket városi iskolákba helyezte át.

A döntés hatalmas indulatokat kavart úgy a telepen élők, mint az integrációra kiszemelt iskolákba járó gyerekek szülei között, akik minden lehetséges fórumot, médiumot igyekeztek felhasználni azért, hogy azokba az iskolákba, ahova gyerekeik járnak, ne kerüljenek roma tanulók.

Az integrált oktatás 2007. szeptemberétől elkezdődött, az azóta eltelt idő és tapasztalatok alapján kirajzolódnak az eredmények és a nehézségek. Az előadás elkészítésével az volt a célom, hogy az integrációban gondolkodók, annak megvalósításában dolgozók számára egy konkrét eset elemzésén keresztül bemutassam, milyen lépések, reakciók és ellenreakciók születtek, milyen nehézségekkel kellett szembe nézni. Az előadás bemutatja továbbá az integráció állomásait, alapelveit és megvalósulásának tapasztalatait.

Vizsgálati módszerként tartalom és dokumentumelemzés mellett, a döntéshozókkal, iskolaigazgatókkal, a megszüntetett és a befogadó iskola tanáraival, szülőkkel készített interjútechnikát alkalmaztam.

¹¹⁴ Nyíregyházi Főiskola